

7. Демократизація соціально-трудових відносин. Проблема участі пересічного рядового працівника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dissercat.com/content/obshchaya-teoriya-sotsialno-trudovykh-otnosheni-i-i-perspektivy-ikh-demokraticeskogo-regulir>.

Отримано 01.11.2013. ХДУХТ, Харків.

© Н.І. Єсінова, Г.В. Рокитянська 2013.

УДК 332.1

Г.О. Сукрушева, канд. екон. наук (ХІФ УДУФМТ, Харків)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ НА ОСНОВІ СТРАТЕГІЧНОГО ПІДХОДУ

Розглянуто основні умови ефективного соціально-економічного розвитку регіону на сучасному етапі. Визначено поняття «стійкий розвиток регіону», визначено чинники впливу на побудову регіональної політики.

Рассмотрены основные условия эффективного социально-экономического развития региона на современном этапе. Определено понятие «устойчивое развитие региона», определены факторы влияния на построение региональной политики.

The basic conditions of effective social and economic development of the region at the modern stage are considered. The concept and sustainable development were determined, the factors of influence on the definition of regional policy were determined.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах модернізації важливе значення для наукового обґрунтування й деталізації дослідження економічних процесів має регіональна економіка, що являє собою галузь наукових знань про прояв і розвиток соціально-економічних процесів і явищ у їх безпосередньому зв'язку з ресурсними можливостями й економічним потенціалом на окремих територіях. Таким чином деталізоване дослідження сутності й змісту регіональної економіки актуалізує ефективне запровадження в життя регіональної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти регіонального розвитку України, визначення проблем та стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку регіонів розглядаються в працях В. Воротіна, З. Герасимчука, П. Матвієнко, О. Тищенко, В. Гретяка, В. Фісуна та ін.

Мета та завдання статті. Мета статті – наукове обґрунтування та вивчення економічних процесів регіональної економіки в їх безпосередньому зв'язку з ресурсними можливостями й економічним потенціалом на окремих територіях. Завданням статті є деталізоване дослідження сутності й змісту регіональної економіки, що актуалізує ефективно її запровадження в життя регіональної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Регіон є складовим елементом економічної системи, у складі якої представлені основні показники соціально-економічної структури виробництва. Для неї властива наявність певних природних і ресурсних чинників, процеси її управління реалізують регіональні органи влади. Регіон є одним із ключових об'єктів організаційно-економічних і політико-правових відносин, спрямованих на організацію регіональної економіки, формування сприятливих умов життя й задоволення потреб населення з урахуванням специфіки його розвитку.

До основних умов ефективного розвитку регіону варто віднести наступне:

- 1) урахування інтересів і задоволення запитів населення регіону, кон'юнктури ринку, суб'єктів ринкових відносин;
- 2) адаптацію економічної системи регіону до чинників зовнішнього оточення та внутрішньої будови;
- 3) формування стратегії стійкого розвитку регіону.

Специфічні характеристики регіону варто обов'язково враховувати в процесі розробки цільових програм розвитку, необхідність яких викликана наступними умовами:

- 1) зв'язок регіональної політики з державною, зумовлено фінансовою залежністю регіональних бюджетів від фінансування центру;
- 2) наявність природно-сировинної бази;
- 3) специфіка кліматичних і екологічних умов;
- 4) сформована структура економіки та ін. [1].

Регіони виступають ключовим елементом реалізації державної соціально-економічної політики, у зв'язку з тим, що сфера її переломлення поширюється, у першу чергу, на регіональну економіко-політичну систему. Можна сказати, що функціонування економіки регіонів зумовлене комплексом інтересів держави, спрямованим на

розробку ефективної системи управління, що передбачає формування власної регіональної системи управління з правом вільного розпорядження наявними ресурсами й потенціалом.

Розглядаючи регіон як єдину, неподільну систему, що базується на певних принципах і взаємозв'язках, технологіях управління й розвитку, можна виділити його особливості:

1) наявність велика кількість фізично неоднорідних, взаємозалежних підсистем;

2) диференціація структур управління;

3) недостатня координація керуючих впливів;

4) нестабільність окремих елементів системи;

5) прагнення до високих темпів розвитку та ін.

З огляду на вказані особливості доцільно розглядати регіон як відособлену територію в межах держави, що характеризується власною системою адміністративних органів управління, системністю ведення господарства, спеціалізацією економіки, збалансованістю розвитку продуктивних сил на основі ефективного поділу праці. Наявність відособленої території сприяє забезпеченню регіону різними видами ресурсів, здатності та можливості самостійно вирішувати соціально-економічні проблеми, що виникають у рамках регламентованих повноважень і сформульованих стратегічних цілей. При цьому системність ведення господарства передбачає наявність тісного взаємозв'язку між елементами регіонального господарства в рамках спеціалізації регіону. Збалансованість характеризує процеси дотримання пропорцій усередині регіону, що спрямовані на забезпечення розширеного відтворення [1]. Варто здійснити комплекс заходів, що сприяє досягненню зазначених стратегічних цілей розвитку регіону:

1) реалізацію ресурсного й соціально-економічного потенціалу на основі виділення критеріїв, параметрів, коштів і технологій ефективного управління регіоном;

2) забезпечення розвитку регіональних і муніципальних суб'єктів господарювання з метою поліпшення функціонування економічної системи;

3) удосконалення системи й методик управління регіоном;

4) скорочення негативного впливу зовнішнього середовища;

5) формування ефективного зворотного зв'язку між регіональними органами влади, суб'єктами господарювання й населенням.

Реалізація останнього заходу, а саме – формування ефективного зворотного зв'язку між регіональними органами влади, суб'єктами

господарювання й населенням, спрямована на підвищення якості життя громадян, результативності й розвитку здійснюваної регіональної політики, складовими елементами яких є:

- 1) сприяння реалізації соціального й економічного потенціалу;
- 2) підвищення якості життя населення;
- 3) удосконалення інформаційної, інституціональної, правової та інших видів структур;
- 4) активізація інноваційної та інвестиційної діяльності та ін.

Виділяючи як підсистеми населення, галузеву спеціалізацію, ресурси, інфраструктуру та інше, регіональну економіку можна представити як систему соціально-економічних відносин, що являє собою:

- 1) об'єкт державного впливу й реалізації управлінських рішень у діяльності господарюючих суб'єктів;
- 2) суб'єкт, що реалізує функції управління й регулювання розвитку господарюючих суб'єктів, що знаходяться на його території;
- 3) сукупність різноманітних структур (виробництво, соціальна сфера, фінанси та ін.);
- 4) складовий елемент національної економіки;
- 5) виконавець цільових програм і проєктів соціально-економічного розвитку регіону тощо.

Під час визначення напрямів і перспектив розвитку регіональної системи поширення одержала категорія «стійкий розвиток», яка являє собою властивість складної системи, що відображає ефективне поєднання місії, мети, інструментів, ресурсів і результатів її функціонування [2].

Варто виділити чинники, що спричиняють стійкий розвиток регіональної економіки, з урахуванням: системного підходу до виділення ключових ланок стабільності; визначення ролі й значення економічної структури; розвитку регіональних взаємин і взаємодій; модернізації системи управління. Чинники об'єднані в чотири основні блоки: соціально-економічні, організаційно-правові, природно-ресурсні, інноваційно-технологічні.

Висновки. Необхідність додаткового, більш поглибленого й детального пророблення регіональних аспектів теорії й практики соціально-економічного розвитку зумовлена тим, що соціальні й економічні процеси, структура виробництва й споживання здобувають усе більш виражений регіональний характер. Це пов'язано як з нерівномірністю розподілу природних ресурсів, територіальними розходженнями в природно-кліматичних умовах, так і процесами глобалізації та інтеграції, що підсилюються.

Список літератури

1. Воротін В. Є. Нова якість регіональної економіки як об'єкт державного управління в Україні / В. Є. Воротін // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1(2). – С. 150–158.

2. Герасимчук З. В. Регіональна політика фінансового забезпечення сталого розвитку / З. В. Герасимчук, М. І. Вахович // Регіональна економіка. – 2008. – № 2. – С. 59–72.

3. Матвієнко П. І. Узагальнююча оцінка розвитку регіонів / П. І. Матвієнко // Економіка України. – 2010. – № 5. – С. 26–35.

Отримано 01.11.2013. ХДУХТ, Харків.

© Г.О. Сукрушева, 2013.

УДК 338.46.001.33

Н.М. Федоренко, ст. викл.

О.Г. Марушева, ст. викл.

ДЕТАЛІЗАЦІЯ СУТНОСТІ ПОСЛУГ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Розглянуто поняття та сутнісні характеристики послуг. Розкрито особливості поняття «послуги», які визначають їх відмінність від «товару». Досліджено різноманітні критеріальні підходи до класифікації послуг.

Рассмотрено понятие и сущностные характеристики услуг. Раскрыты особенности «услуги», которые определяют их отличие от «товара». Исследованы различные критерияльные подходы к классификации услуг.

The concept and intrinsic characteristics of services is considered. Features of «service» which define their difference from «goods» are opened. Various criteria approaches to classification of services are investigated.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розгляд природи послуги неможливий без з'ясування сутності низки взаємопов'язаних понять, які досить часто використовують або як однопорядкові, або як ті, що розрізняються, проте без розкриття цих відмінностей. Сучасні умови господарювання зумовили розвиток теорії послуг та необхідність їх термінологічної визначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основний внесок у сучасне уявлення про розвиток галузевої сфери послуг, пов'язаний зі